

Aan: de Vaste Kamercommissie Digitale Zaken

9 juni 2021

Betreft: Publieke waarden in het digitale domein

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie Digitale Zaken,

Als publieke organisaties die actief zijn in het digitale domein, zijn we verheugd over de inrichting van uw commissie. We denken dat het belangrijk is om politieke aandacht te geven aan digitalisering, dat alle onderdelen van ons leven raakt. Onze organisaties dragen graag bij aan deze beweging. Die beweging is breder dan alleen regie op ICT, maar gaat ook over de inrichting van de samenleving in het digitale domein. We willen daarom aandacht vragen voor twee punten:

- Publieke toegang tot informatie, zowel in de vorm van geschreven woord als audiovisuele inhoud
- Publieke regie op digitalisering

Onderstaande organisaties worden gedreven door publieke waarden zoals betrouwbaarheid en authenticiteit van informatie, gelijke behandeling en bescherming van burgerrechten en pluriformiteit. Wat wij ook met elkaar gemeen hebben is dat de uitvoering van onze taakopdracht onder invloed van digitalisering verandert.

Aan de ene kant geeft dit de mogelijkheid om via meer kanalen Nederlanders toegang te geven tot publieke informatie en media-aanbod en kansenongelijkheid tegen te gaan. In het onderwijs draagt digitalisering bij aan onder meer les op afstand en nieuwe vormen van leren. Er is ook een andere kant waarbij publieke waarden onder druk komen te staan. Mediakanalen dragen ook het risico in zich van een samenleving waarin meerdere parallelle werkelijkheden bestaan, zonder zicht op - en begrip van - de wereld en opvattingen van medeburgers. De ontwrichtende werking daarvan wordt steeds duidelijker. Ook in het onderwijs zien we dat veelgebruikte hulpmiddelen van grote technologiebedrijven grote risico's met zich meebrengen op het gebied van privacy en databescherming.

We zien het belang van politieke aandacht voor de randvoorwaarden waarbinnen vrije toegang tot media, informatie en meningsvorming gewaarborgd kan worden en vrij en onafhankelijk onderzoek en onderwijs mogelijk is. We vragen daarom of uw commissie in haar werkzaamheden ook aandacht besteedt aan dergelijke randvoorwaarden. We denken aan:

Acties gericht op openheid, betrouwbaarheid en vindbaarheid van informatie, media-aanbod en onderzoeksresultaten en leermiddelen

- Het stimuleren van digitale geletterdheid en mediawijsheid van alle Nederlanders. Want mensen die digitaal geletterd zijn, kunnen zich gemakkelijker en zekerder bewegen in een samenleving waarin online media een steeds grotere rol spelen. Geef prioriteit aan digitale geletterdheid als nieuw leergebied in het onderwijs.
- Regelgeving aangaande openheid en transparantie over (de herkomst van) informatie en media-aanbod, onderzoeksresultaten en leermiddelen.
- Het ondersteunen van de ontwikkeling van algoritmes die gebaseerd zijn op publieke waarden en zich daarmee onderscheiden van de gangbare algoritmes van commerciële platforms (bijvoorbeeld voor het aanbevelen van media-aanbod).
- Regelgeving aangaande de zichtbaarheid (prominentie) en herkenbaarheid van publieke en betrouwbare content voor alle Nederlanders.

Acties gericht op publieke regie op digitalisering

- De verkenning van een publiek afsprakenstelsel in het digitale domein waarbinnen publieke waarden worden gewaarborgd. Dat kan leiden tot de duurzame ontwikkeling van publieke platforms als alternatief voor de dominante commerciële platforms in het digitale domein.
- Verkennen of publieke alternatieven voor zendtechnieken en hardware relevant zijn voor de digitale ruimte. We denken daarbij aan het bestemmen van (een deel van) het 5G-spectrum voor toepassingen die publieke instellingen in staat stellen om zonder tussenkomst van commerciële intermediairs, directe toegang tot hun publiek te realiseren.

Deze thema's dragen wat ondergetekenden betreft bij aan de urgentie van de taak die voor u ligt: het versterken van de kennispositie op het gebied van digitalisering, en meer grip op gewenste en ongewenste ontwikkelingen samenhangend met digitalisering. Als publieke organisaties dragen wij graag bij aan deze beweging en gaan we hierover graag met u in gesprek. Het gaat immers om het scheppen van de randvoorwaarden waarbinnen de mensenrechten van vrije toegang tot informatie en meningsvorming en vrij onderwijs en onderzoek gewaarborgd worden.

Met vriendelijke groet,

Martijn van Dam (Nederlandse Publieke Omroep)
Lily Knibbeler (Koninklijke Bibliotheek)
Toine Maes (Kennisnet)
Jet de Ranitz (SURF)
Eppo van Nispen tot Sevenaer (Beeld en Geluid)
Geert-Jan Bogaerts (PublicSpaces)
Mary Berkhout (Netwerk Mediawijsheid)

Bijlage:

Partners in PublicSpaces

- Bibliotheek Midden-Brabant
- BNNVARA
- DDW (Dutch Design Week Eindhoven)
- EO
- Eye Filmmuseum
- Hall Of Fame (creatieve hub voor stedelijke sport en cultuur, Tilburg)
- Holland Festival
- IDFA (International Documentary Film Festival Amsterdam)
- IFFR (International Film Festival Rotterdam)
- Koninklijke Bibliotheek
- Netwerk Mediawijsheid
- Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
- Nederland Kantelt
- NFF (Netherlands Film Festival)
- NTR
- Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA)
- Offcourse.io
- Pakhuis de Zwijger
- SamenBeter
- Stichting Open Source en Overheid
- STRP (festival, Eindhoven)
- Tada (beweging voor ethische data implementatie)
- Tetem (instelling en platform voor digitale cultuur en makerscultuur in Enschede)
- VPRO
- Waag — Technologie & Samenleving
- Wikimedia Nederland

Kernpartners in Netwerk Mediawijsheid (meer dan 1000 aangesloten organisaties)

- Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
- ECP | Platform voor de InformatieSamenleving
- Omroep Human
- Kennisnet
- Koninklijke Bibliotheek